

Zásahy do právní úpravy výroby a dodávek cukru v Protektorátu Čechy a Morava

INTERFERENCES WITH LEGAL REGULATION OF PRODUCTION AND DELIVERY OF SUGAR
IN THE PROTECTORATE OF BOHEMIA AND MORAVIA

Jaromír Tauchen – Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně

V období Protektorátu Čechy a Morava (1939–1945) byla podnikatelská činnost omezoována z nejrůznějších důvodů, jejichž účel spočíval ve většině případů především v ochraně obranných a jiných zájmů Říše v probíhající válce (1). Zavedené řízení hospodářství mělo zajistit plynulost účelné a spravedlivé výroby, distribuce a ceny; realita však byla docela jiná. Na začátek tohoto příspěvku je nutné charakterizovat pojem „řízené hospodářství“, který se stal frekventovanou součástí výraziva protektorátních právníků. Uvedme si tedy jednu z dobových definic: „řízené hospodářství jest rozumět případy, kdy stát autoritativně upravuje cenu statků, výrobu nebo distribuci, buď jednotlivě nebo všechny současně, aby došel k jiným a pro národní celek lepším hospodářským výsledkům, než ke kterým vede volná soutěž nebo autonomní dohody zájemců“ (2).

Válečné hospodářství založené na řízení ekonomiky a plánování zasahovalo velmi hrubým způsobem do podnikání a obchodní činnosti v Protektorátu, neboť výrobce, dodavatel ani obchodník si nemohli svobodně zvolit, komu své zboží prodají, za jakou cenu a jaké množství. Od září 1939, tedy od začátku druhé světové války, byly vydány desítky nejrůznějších právních předpisů, které upravovaly otázky odbytového hospodářství. Rozsah omezení hospodářské a podnikatelské svobody byl obrovský, neboť prodej prakticky všech věcí denní potřeby podléhal regulaci. Výše nastiněným omezením se samozřejmě nevyhnulo ani cukrovarnictví.

Obr. 1. Dobové zprávy (Zpravodaj – příloha LC, 1940)

<p>Zřízení Českomoravského svazu pro řepu a cukr a jeho úkoly.</p> <p>Ve Sbírce zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava (částka 100) z 25. září 1940 je uveřejněna vyhláška ministra zemědělství ze dne 19. září 1940 o úpravě výroby a zužikování cukrovky, cukru, melasy, krmiv, obsahujících cukr a ostatních výrobků z řepy. K provádění úkolů této vyhlášky byl zřízen „Českomoravský svaz pro řepu a cukr“. Členy svazu jsou: A. Pěstitelé cukrovky; B. cukrovary zpracující řepu, rafinerie cukru a podniky, zabývající se vyloučením cukru z melasy; C. obchodníci, t. j. podniky, které obchodují po živnostensku s výrobky uvedenými v § 1. nebo tyto výrobky obchodují s jinými podniky.</p>	<p>byl ; vyhl Sb. ; vzni Př dářs ník</p>
<p>Zprávy z Říše.</p> <p>Příděl cukru na lístky v 18. zásobovacím období. Cukerní dávka 900 g na osobu zůstává v 18. zásobovacím období (od 16. prosince 1940 do 12. ledna 1941) nezměněna. Vedle ní dostanou všichni spotřebitelé pro toto období zvláštní příděl 500 g, celkem tedy 1.400 g cukru.</p>	<p>Li mecl</p>

Omezení pěstitelů řepy a výrobců cukru

Cukr patřil společně s dalšími potravinami k nejdůležitějším komoditám protektorátního hospodářství; není proto divu, že pěstování řepy, výroba cukru a jeho prodej byly podrobeny státnímu dozoru. Po začátku druhé světové války vydal předseda protektorátní vlády Alois Eliáš vyhlášku o hospodaření cukrovkou a cukrem (3), která hospodařením pověřila Společný výbor surovarů a rafinerií cukru pro Čechy a Moravu. Ten byl zřízen podle Dohody cukrovarů pro kampaně 1937/1938 až 1946/1947 ze dne 26. října 1937. Výbor podléhal státnímu dozoru, který vykonával vládní komisař jmenovaný ministrem zemědělství.

Výboru příslušelo upravovat dodávky cukru, zpracování cukrovky, dále pečovat o výživu obyvatelstva cukrem, navrhovat stanovení cen cukrovky a cukru a upravovat vývoz cukru v rámci stanovených vývozních kontingentů. Pěstitelé cukrovky byli povinni dodat veškerou sklizenou cukrovku konkrétnímu cukrovaru, který Výbor určil, pokud jim nebyla ponechána ke krmení. Ani výroba cukru nezůstala bez státních zásahů, neboť surovarny a rafinerie cukru byly povinny řídit se při výrobě cukru příkazy a směrnicemi Výboru; jeho příkazům podléhalo rovněž nakládání s vyrobeným cukrem. Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo průmyslu, obchodu a živností určovaly množství cukrovky a cukru, které mohlo být použito k výrobě lihu, kávoových náhražek a které bylo použitelné ke krmení.

Cukr patřil mezi základní komodity, které po začátku války nebylo možno volně koupit v obchodech, nýbrž pouze po předložení odběrního lístku (tzv. potravinového lístku). V roce 1939 byla týdenní dávka cukru stanovena na 400 g (4). Tento příděl se pak však neustále snižoval. Ministerstvo zemědělství svými vyhláškami určovalo týdenní dávky cukru vydávané na lístek na cukr; v únoru 1940 činilo toto množství 350 g (5) a v březnu téhož roku již jen 300 g (6). Od roku 1941 se na jeden lístek vydávalo takové množství cukru, které na něm bylo vytištěno. Cukr se vydával v týdnu vytištěném na ústřížcích. V létě dostávali protektorátní příslušníci zvláštní přídavek cukru určený pro zavařování ovoce. Od roku 1942 byl cukr přidělován včelařům na příkrmování včelstev; získaný cukr rozděloval včelařský spolek, ve kterém byl včelař členem. Množství cukru k příkrmování jednoho včelstva stanovil každý rok Českomoravský svaz pro řepu a cukr (7).

Hostince, pekaři, cukráři, výrobci sodových vod a limonád a jiné podniky, které potřebovaly cukr k výrobě svého zboží, mohly dostat dodávku cukru jen od obchodníka, který měl sídlo v jejich politickém okrese a který byl oprávněn k přímému odběru cukru od komisionáře (8).

Od roku 1941 hlásily tyto podniky svému obchodníkovi s cukrem množství cukru, které potřebovaly, vždy pro nejbližší zásobovací období, a zároveň mu v hlášení sdělily své zbývající zásoby cukru.

Obchodníci s cukrem předložili hlášení o potřebě cukru příslušnému okresnímu úřadu, který zjistil celkovou potřebu cukru pro podniky svého okresu, a tu nahlásil Českomoravskému svazu pro řepu a cukr. Ten podle stavu zásob přidělil okresu určité množství cukru, které pak okresní úřad přidělil jednotlivým obchodníkům, kteří byli povinni neprodleně oznámit podnikům, jaké množství cukru jim bylo přiděleno (9).

Protože nebylo v probíhající válce cukru nazbyt, nesměl se přidávat do kávových náhražek, kávovinových směsí či čajových směsí (10).

Dělnictvo, které se podílelo na sklizni a odvozu řepy, mělo nárok na dodání určitého množství cukru; cukrovar tak za každých 100 q dodané řepy čisté váhy předal pěstiteli řepy 3 kg cukru, který je rozdělil mezi své dělníky.

Pěstitelům řepy náleželo určité množství cukru zdarma, ten mohli dostat pro sebe, pro členy své domácnosti a pro deputátníky v množství 18,75 kg (v roce 1941/1942 pak 15,6 kg) na jeden rok a na jednu osobu. Tím se z nich stali tzv. samozásobitelé cukrem a nevznikal jim tedy nárok na lístky na cukr (11).

Povinná organizace cukrovarnictví

Po zřízení Protektorátu Čechy a Morava se pozornost v oblasti hospodářství zaměřila na vytvoření nové hospodářské organizace, resp. nového hospodářského systému, který by se výrazně odlišoval od toho prvorepublikového. Podnik neměl sloužit k osobnímu obohacení podnikatele, nýbrž k realizaci daleko vyššího poslání. Pod palbu kritiky se tak dostalo soukromohospodářské pojetí podnikatele uplatňující se v liberalisticko-kapitalistickém systému a vyzdvihovalo se naopak pojetí národohospodářské, které nezdůrazňovalo ziskové stránky podnikání. Zisk podnikatele „tak neměl být výsledkem náhodně se vydařivší spekulace, nýbrž měl být odměnou za službu, která byla prokázána pospolitosti“ (12).

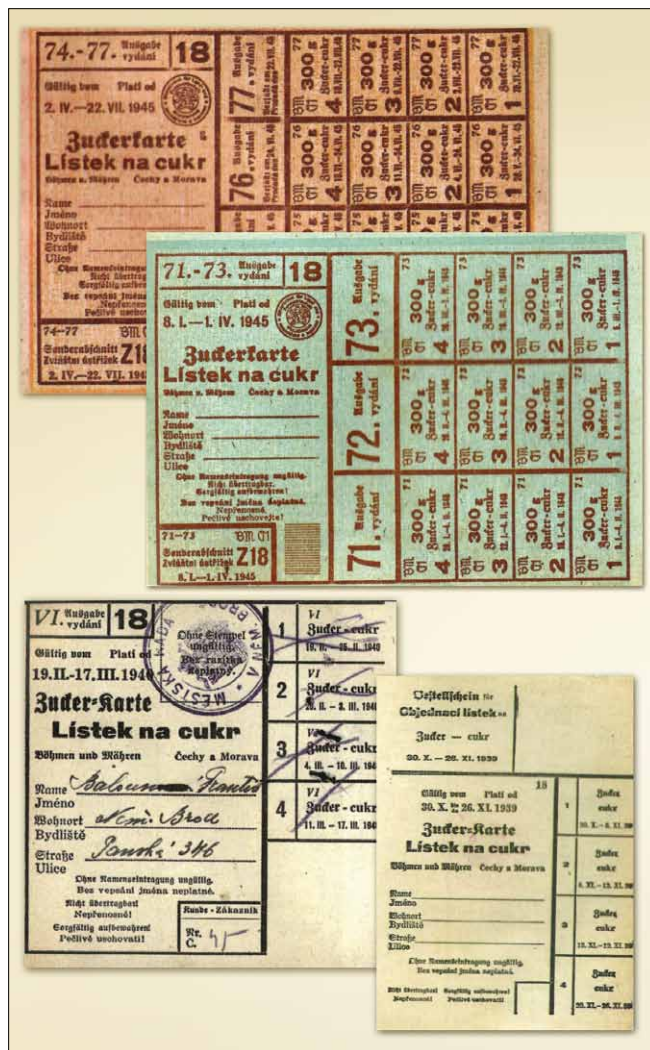
K organizačnímu zapojení podnikatele do tohoto celku pak docházelo prostřednictvím ústředních svazů, jejichž členem se majitel podniku povinně musel stát. Tyto svazy se pak staly pilíři celé hospodářské soustavy. Povinná organizace průmyslu byla vybudována na čtyřech hlavních zásadách:

- povinném členství,
- zastupování veřejného zájmu,
- podřízenosti nižší složky průmyslové organizace složce vyšší a možnosti předsedy vyšší složky ukládat nižším složkám a členům závazné pokyny,
- jmenování předsednictva ústředního svazu a jeho hospodářských skupin (žádné volené orgány) (13).

Hospodářské svazy měly dle dikce příslušného vládního nařízení hájit hospodářské zájmy průmyslových, obchodních a živnostenských podnikatelů a podniků (14). Jak je ještě dále uvedeno, jejich funkce byla mnohem širší, neboť stát jejich prostřednictvím vykonával kontrolu nad podniky a přímo je řídil. Hospodářské svazy tak vykonávaly veřejnosprávní funkce ve prospěch státu.

Po vzoru v Říši byly na území Protektorátu vybudovány ústřední svazy založené na některých organizačních základech,

Obr. 2. Lístky na cukr z období Protektorátu Čechy a Morava

Pramen: ŠTĚPEK (7)

kteřé zde již v minulosti existovaly. Základní rozdíl spočíval v tom, že dříve byly svazy vytvářeny na dobrovolném základě zdola, kdežto po roce 1939 bylo členství povinné.

Ústřední svaz průmyslu jako veřejnoprávní korporace se členil dle oblastí působnosti na hospodářské skupiny. Zřizování hospodářských skupin náleželo do pravomocí ministra průmyslu, obchodu a živností, který to činil vyhláškou. V rámci ústředního svazu průmyslu pro Čechy a Moravu bylo zřízeno 23 skupin, které byly uznány za výlučné zástupce jejich hospodářského odvětví, přičemž pro cukrovarnictví byla příslušná II. hospodářská skupina cukrovarnického průmyslu.

Výroba a zužitkování cukrové řepy, cukru, melasy, krmiv obsahujících cukr a ostatních výrobků z řepy bylo od září 1940 podřízeno státní regulaci (15). Za účelem řízeného hospodaření s cukrem byl zřízen „Českomoravský svaz pro řepu a cukr“, což byla veřejnoprávní korporace, jejíž stanovy vydal ministr zemědělství. Svaz převzal dosavadní práva a povinnosti Společného výboru surováren a rafinerií cukru pro Čechy a Moravu (16). Svaz sám nesměl provozovat obchody, ani se jich účastnit. Členy svazu se museli povinně stát všichni pěstitelé cukrovky (pěstitelé řepy), cukrovarny zpracující řepu, rafinerie cukru a podniky zabývající se vyloučením cukru z melasy a konečně i obchodníci, kteří obchodovali s cukrem, melasou a krmivou obsahujícími cukr.

Svaz měl upravovat výrobu a zužitkování řepy, cukru, melasy, krmiv obsahujících cukr a ostatních výrobků z řepy a zajistit zásobování obyvatelstva těmito výrobky. Ke splnění těchto úkolů mohl zejména:

- a) jednotlivým pěstitelům řepy nařídít její dodání určitému cukrovaru a stanovit cukrovarům základní oprávnění pro výrobu cukru,
- b) sjednávat závazky s pěstiteli řepy, že budou pěstovat řepu, a s cukrovary, že tuto řepu odeberou a zpracují,
- c) stanovit směrnice pro uzavírání a pro provedení smluv o dodávce řepy a stanovit, zda smlouvy o dodávce řepy odpovídají těmto směrnicím,
- d) vydávat nařízení o rozdělení a zpracování surového cukru a o zužitkování cukru,
- e) upravovat výrobu melasového krmiva a ostatních krmiv obsahujících cukr,
- f) omezit výrobu cukrovarů na určité výrobky a zastavit zcela nebo dočasně podniky, které nebyly národohospodářsky důležité,
- g) ukládat členským podnikům pořádkové pokuty za porušení zákonných ustanovení či nařízení Svazu.

Jak je z výše uvedeného zřejmé, Českomoravský svaz pro řepu a cukr mohl svým členům stanovit množství výrobků, které byly oprávněni prodávat nebo kupovat v určitých oblastech (okresech, obcích), anebo byli povinni dodat či odebrat. Rovněž cenu si nemohli pěstitelé řepy, její prodejci či cukrovary určit dle svého uvážení sami, nýbrž museli respektovat cenu stanovenou Nejvyšším cenovým úřadem. Pokud pěstitelé řepy nedodali množství řepy, které jim bylo předepsáno, mohl okresní úřad nařídít její nuceně odebrání. V tom případě srazil 10 % ze stanovené výkupní ceny; pokud náklady vzniklé nuceným odebráním byly vyšší než 10 %, zvyšovala se srážka na výši skutečně vzniklých nákladů. Nařízení Svazu, která měla všeobecnou povahu, se uveřejňovala se v Úředním listu Protektorátu Čechy a Morava.

Pokud někdo uvažoval o zřízení cukrovarnického podniku, potřeboval k tomu souhlas Svazu, který ho byl povinen vydat v případě, že to bylo nezbytné z národohospodářského hlediska či v případě, že se nebylo nutno obávat ohrožení stávajících podniků nebo přeplnění průmyslového odvětví. Svaz mohl také naopak výrobu cukrovarů omezit pouze na určité výrobky nebo jejich činnost zastavit úplně; vznikla-li v důsledku těchto opatření cukrovarným podnikům těžká hospodářská škoda, musel jim Svaz poskytnout přiměřené odškodnění. To hradili členové Svazu, kteří měli prospěch z provedených opatření směřující vůči jejich konkurentům.

Pěstitelé řepy i výrobci cukru podléhali kontrole ze strany Svazu, zda dodržují všechny uložené povinnosti, jako např. vedení záznamů. Kontrolním orgánům museli umožnit nahlížet do obchodních knih a podat jim potřebná vysvětlení. Rovněž jim byli povinni povolit vstup na pozemky, do obchodních místností, provozoven či skladišť.

Českomoravský svaz pro řepu a cukr podléhal doзору ministerstva zemědělství, který vykonával vládní komisař (17). Sídlem Svazu byla Praha. Mezi jeho správní orgány náleželo: předsednictvo, správní rada a revizoři účtů. Předsednictvo jmenoval ministr zemědělství a skládalo se z předsedy a dvou místopředsedů. To řídilo veškerou faktickou činnost Svazu. Podle potřeby mohlo předsednictvo zřizovat odborné výbory jako poradní orgány a ke schůzím správní rady a odborných výborů mohlo přizvat znalce. Správní rada se skládala z 20 členů

a 20 náhradníků. Ministr zemědělství jmenoval za pěstitelů řepy 7 členů a 7 náhradníků, za výrobce cukru 7 členů a 7 náhradníků, za obchodníky 4 členy a 4 náhradníky a za spotřebitele 2 členy a 2 náhradníky. Členy správní rady se nemohli stát cizinci či osoby, na jejichž majetek byl vyhlášen konkurz. Správní rada mohla do 15 dnů podat proti nařízením a opatřením předsednictva stížnost u ministerstva zemědělství. Do kompetencí správní rady náležela např. správa majetku Svazu či schvalování roční účetní závěrky. Správní rada nezasedala permanentně, nýbrž se scházela pouze podle potřeby, nejméně však každého čtvrt roku. K prověření finančního hospodaření, ročních účtů a roční uzávěrky Svazu byli ustanoveni 4 revizoři účtů a 4 náhradníci na dobu jednoho roku.

Závěrem

Jak tento příspěvek názorně ukázal, autonomie vůle jak výrobců cukru či pěstitelů řepy, tak i spotřebitelů cukru byla v období trvání Protektorátu Čechy a Morava výrazně omezena. Produkce cukru se tak stala součástí řízeného hospodářství, takže stát určoval, kolik cukru má být vyrobeno, kdo ho vyrobí, komu ho producent může prodat a za jakou cenu. Přídělový systém a existence potravinových lístků však nezánikly společně s nacistickou Velkoněmeckou říší, nýbrž u nás přetrvaly až do let padesátých.

Souhrn

Po zřízení Protektorátu Čechy a Morava bylo zavedeno řízené hospodářství a přídělový systém, čemuž se nevyhnula ani odvětví cukrovarnictví a řepařství. Majitelé cukrovarů mohli dodávat cukr pouze určitým státem stanoveným odběratelům a za státem stanovenou cenu. Spotřebitelé si nemohli v obchodech koupit tolik cukru, kolik by sami chtěli, nýbrž pouze množství, na které obdrželi potravinové lístky. Dozor nad hospodařením s cukrem převzal nově zřízený Českomoravský svaz pro řepu a cukr, který svým členům (majitelům cukrovarů a producentům řepy) stanovoval celou řadu povinností. Rovněž mohl omezit jejich činnost či ji úplně zakázat. Se zřízením nového cukrovaru musel Svaz vyslovit souhlas.

Klíčová slova: Protektorát Čechy a Morava, cukrovarnictví, řízené hospodářství, přídělový systém, Českomoravský svaz pro řepu a cukr.

Prameny a poznámky

1. K vývoji soukromého práva v Protektorátu Čechy a Morava např.: SCHELLE, K. ET AL.: *Protektorát Čechy a Morava – jedna z nejtragičtějších kapitol českých novodobých dějin (vybrané problémy)*. Brno: The European Society for History of Law, 2010, 146 s., ISBN 978-80-904522-0-6; VOJÁČEK, L. ET AL.: *Die Entwicklung des tschechischen Privatrechts*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 280 s., ISBN 978-80-210-5612-1.
2. POLÁČEK, V.: K terminologii a definicím řízeného hospodářství (Vývojový přehled). *Všehrd*, 21, 1940 (10), s. 319.
3. Vyhláška předsedy vlády z 29. září 1939 č. 214/1939 Sb., o úpravě hospodaření cukrovkou a cukrem.
4. Vyhláška předsedy vlády z 29. září 1939 č. 215/1939 Sb., o zavedení odběrních lístků na potraviny.
5. Poprvé toto množství nebylo stanoveno vyhláškou Ministerstva zemědělství, nýbrž vyhláškou předsedy vlády ze 14. února 1940 č. 64/1940 Sb., o úpravě dávků cukru.

6. Vyhláška ministra zemědělství z 13. března 1940 uveřejněná v Úředním listu.
7. ŠTĚPEK, J.: *Přídělové doklady z období tzv. Protektorátu*. Praha: Odbor archivní správy a spisové služby MV, 2010, s. 124, ISBN 978-80-86466-20-0.
8. Vyhláška předsedy vlády z 5. května 1940 č. 170/1940 Sb., o vydávání odběrních listů a hromadných odběrních listů na cukr.
9. Vyhláška ministra zemědělství ze 7. října 1941 č. 364/1941 Sb., o vydávání odběrních listů a hromadných odběrních listů na cukr.
10. Vyhláška předsedy vlády z 13. června 1940 č. 193/1940 Sb., o zákazu výroby kávových náhražek s cukrem, kávovinových směsí s cukrem, čajových směsí s cukrem a zpracování kávových náhražek a čaje na výtažky.
11. Vyhláška ministra zemědělství z 12. října 1940 372/1940 Sb., o přidělu cukru pěstitelům řepy ze sklizně 1940/1941; změny provedeny vyhláškou ministra zemědělství č. 383/1941 Sb.
12. KAŠÍK, J.: Změněné posláné a úkoly podnikatele. *Brázda*, 3, 1940 (44), s. 521; HORA, K.: Úprava trhu. *Brázda*, 3, 1940, (41), s. 481–482.
13. KRULIŠ-RANDA, O.: Co očekává průmysl od organické výstavby našeho hospodářství. *Revue živnostenského (průmyslového) vlastnictví. Časopis pro průmysl, obchod a živnosti Protektorátu Čechy a Morava*, 7, 1941, (2–3), s. 20.
14. Vládní nařízení z 23. června 1939 č. 168/1939 Sb., o organické výstavbě hospodářství.
15. Vyhláška ministra zemědělství z 19. září 1940 č. 310/1940 Sb., o úpravě výroby a zužitkování cukrovky, cukru, melasy, krmiv obsahujících cukr a ostatních výrobků z řepy.
16. Vyhláška ministra zemědělství ze 4. října 1940 č. 370/1940 Sb., o některých opatřeních v hospodaření cukrovkou a cukrem.
17. Od roku 1942 převzalo funkci komisaře Ministerstvo zemědělství a lesnictví – viz vyhláška č. 68/1942 Sb.

Tauchen J.: Interferences with Legal Regulation of Sugar Production and Delivery in the Protectorate of Bohemia and Moravia

After the constitution of the Protectorate of Bohemia and Moravia, controlled economy and ration system were established; the sectors of sugar and beet industry were also included. The owners of sugar factories were allowed to deliver sugar only to certain purchasers and for a price both assigned by the state. Consumers could not buy as much sugar as they wanted, but only the amount they had their ration stamps for. Sugar management was controlled by the newly established Czech and Moravian Union for beet and sugar, which prescribed a wide range of duties to its members (owners of sugar factories and beet producers). This Union could also limit or forbid their activities. The Union had to agree with establishing a new sugar factory.

Key words: Protectorate of Bohemia and Moravia, sugar industry, steered economy, ration system, Czech and Moravian Union for beet and sugar.

Kontaktní adresa – Contact address:

JUDr. et Bc. Jaromír Tauchen, Ph. D., LL.M.Eur. Integration (Dresden), Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, Katedra dějin státu a práva, Veveří 70, 611 80, Brno, Česká republika, e-mail: tauchen@mail.muni.cz

Miščuk R. C. Termodynamika v technologii krystalizace cukru: Část 5. Termodynamické vlastnosti nasycených a přesycených roztoků sacharózy při její krystalizaci (Termodinamika v technologii krystalizaci sachara: Soobščeniye 5. Termodinamičeskije svojstva nasyščennych i peresyščennych rastvorov sacharózy při jejo krystalizacii)

Byly získány hodnoty termodynamických funkcí nasycených a přesycených roztoků, při jejichž použití lze potvrdit, že nasycený roztok sacharózy zpevňuje svoji strukturu v tu dobu, kdy se struktura rozpouštědla narušuje. Je stanovena práce, kterou je nutné vynaložit k vytvoření přesyceného roztoku a množství tepla, které se uvolňuje při krystalizaci roztoku v závislosti na jeho přesycení.

Sachar, 2011, č. 12, s. 46–49.

Hořejší, Gebler

Bullion A. Liberalizovaný trh s americkým ethanolom je obchodní výzvou pro Evropu, Čínu a Brazílii (Liberalised US ethanol market sees fresh trade challenges from Europe, China and Brazil)

Jsou uvedeny výhody i nevýhody ethanolového programu v USA, který vychází ze zpracování kukuřice, a v Brazílii, kde je výchozí surovinou cukrová třtina. Od roku 2016 očekává Brazílie

významné zlepšení své situace tím, že zahájí provoz ve dvou nových cukrovarech. Na druhé straně legislativní opatření v oblasti ochrany životního prostředí, které začne platit v Kalifornii, bude významně favorizovat třtinový ethanolový program nad kukuřičným. USA vidí rovněž možnou konkurenci v rozvíjejícím se ethanolovém programu v EU a v Číně.

Int. Sugar J., 114, 2012, č. 1358, s. 79–82.

Kadlec

Simpson J., Staunton S., O'Shea M. Přehled aplikací NIR při provozní kontrole (A review of NIR applications for process control purposes)

V posledních 10 letech se značně rozšířilo použití NIR v systému placení za třtinu i v dalších aplikacích, zvláště při řízení a kontrole provozu a sledování kvality. Cílem tohoto článku je objasnit zejména ty méně známé aplikace, které by mohly v budoucnu ještě zlepšit provozní výsledky. Přehled zahrnuje aplikace NIR při řízení macerace a fosfátové epurace, při řízení výživy třtiny, při řízení procesu zpracování bagasy a při sklizni třtiny. Mnohé z těchto systémů se již používají, zatímco některé teprve čekají na své využití. Většina cukrovarů v Austrálii používá NIR systém při placení třtiny. Hlavním přínosem tohoto článku je zjištění, že skutečná přednost NIR systémů není v samotném získávání dat, ale ve způsobu, jak tato data aplikovat, aby přinesly průmyslu očekávaný zisk.

Int. Sugar J., 114, 2012, č. 1358, s. 99–103.

Kadlec